

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 52g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 104 din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012
(*competența instanței de insolvență*)

CHIȘINĂU

14 iunie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 3 mai 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 iunie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*în instanța de insolvabilitate*” din articolul 104 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de Alexei Damaschin în dosarul nr.2ri-130/16, aflat pe rolul Curții Supreme de Justiție.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 3 mai 2016 de către completul de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție (Tatiana Vieru, Valentina Clevadi, Iurie Bejenaru, Tamara Chișca-Doneva și Oleg Sternioală), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin hotărârea din 24 martie 2014, Curtea de Apel Chișinău a intentat procesul de insolvabilitate în privința SC „Proacvacom” SRL, în calitate de administrator fiind desemnată ÎI „Gîndea Anatolie”.

4. La 13 octombrie 2014, instanța de insolvabilitate a dispus continuarea procesului de insolvabilitate în privința SC „Proacvacom” SRL, cu trecerea în procedura de faliment și valorificarea, lichidarea masei debitoare.

5. La 18 iunie 2015, Alexei Damaschin a înaintat debitorului SC „Proacvacom” SRL o cerere de validare a unei creanțe, invocând

contractul de prestări de servicii juridice din 25 august 2011 și acordul adițional la contract din 26 august 2011.

6. La 10 decembrie 2015, Anatolie Gîndea, lichidatorul SC „Proacvacom” SRL, a depus la Curtea de Apel Chișinău o cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexei Damaschin, prin care a solicitat anularea actelor juridice în cauză.

7. Prin hotărârea din 8 februarie 2016, Curtea de Apel Chișinău a declarat nul contractul de prestări de servicii juridice din 25 august 2011 și acordul adițional la contract din 26 august 2011.

8. La 22 martie 2016, Alexei Damaschin a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 8 februarie 2016.

9. La 25 aprilie 2016, Alexei Damaschin a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „în instanța de insolvabilitate” din art. 104 din Legea insolvabilității.

10. Prin încheierea din 27 aprilie 2016, Curtea Supremă de Justiție a suspendat procesul și a dispus transmiterea excepției de neconstituționalitate Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„[...]”

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„[...]”

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

12. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 (M.O., 2012, nr. 193-197, art. 663) sunt următoarele:

Articolul 5 Competența instanței de judecată

„(1) Cererea de intentare a procesului de insolvență se examinează de către instanța de judecată (instanța de insolvență) în conformitate cu competența jurisdicțională stabilită în Codul de procedură civilă și în prezenta lege.

(2) Instanța de insolvență dispune de competență exclusivă la judecarea, în cadrul procesului de insolvență, a litigiilor ce țin de masa debitoare. Dacă partea interesată invocă existența unui litigiu de drept referitor la masa debitoare, instanța de insolvență va judeca această cauză într-un proces separat, în procedură contencioasă, conform Codului de procedură civilă.

[...]

(5) Principalele competențe ale instanței de insolvență în cadrul prezentei legi sînt:

[...]

g) judecarea acțiunilor introduse de administratorul insolvenței/lichidator privind nulitatea actelor juridice încheiate de către debitor anterior intentării procesului;

[...]”

Articolul 104 Anularea unor acte juridice

„Pe tot parcursul perioadei de observație, al procedurii de insolvență, al procedurii falimentului și/sau al procedurii de restructurare, administratorul/lichidatorul poate introduce **în instanța de insolvență** acțiuni în vederea anulării următoarelor acte juridice dacă ele afectează bunurile debitorului:

a) orice act juridic fictiv sau fraudulos încheiat de debitor în ultimii 3 ani precedenți intentării procedurii de insolvență, care a afectat drepturile creditorilor;

b) transferurile cu titlu gratuit din partea debitorului făcute în ultimii 3 ani precedenți înaintării cererii introductive, cu excepția actelor de îndeplinire a unor obligații morale sau actelor pentru binele public (de sponsorizare), în care generozitatea donatorului este proporțională patrimoniului său;

c) tranzacțiile încheiate în ultimii 3 ani precedenți înaintării cererii introductive, în care prestația debitorului este vădit mai mare decît cea primită;

d) transferurile de proprietate de la debitor către un creditor în contul unei datorii anterioare sau în folosul acestuia din urmă, efectuate în ultimele 4 luni precedente înaintării cererii introductive, care au ca efect creșterea sumei pe care creditorul ar urma să o primească în cazul lichidării debitorului;

e) transferurile de proprietate de la debitor către un creditor în contul unei datorii anterioare sau în folosul acestuia din urmă, efectuate în ultimele 4 luni precedente

înaintării cererii introductive, la care creditorul nu avea dreptul sau care nu ajunseră la scadență;

f) acordarea gratuită a unui gaj sau a unei ipoteci, a oricărei alte garanții pentru o creanță care era neasigurată în ultimele 4 luni anterioare înaintării cererii introductive sau pentru o creanță a unui acționar sau asociat al debitorului într-o perioadă similară, dacă aceste creanțe nu au ajuns la scadență pînă la data intentării procedurii de insolvență;

g) orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive.”

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.130-134, art. 415) sunt următoarele:

Articolul 355

Competența jurisdicțională a instanțelor judecătorești în pricinile de declarare a insolvenței

„Cererea de declarare a insolvenței se depune la curtea de apel de drept comun competentă în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale altor legi.”

Articolul 356

Examinarea cererii

„Cererea de declarare a insolvenței se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvenței.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul excepției pretinde că norma contestată diferențiază în mod nejustificat drepturile procesuale ale creditorului a cărui creanță nu a fost validată și ale lichidatorului, presupunând dreptul de a înainta acțiuni civile în instanțe judecătorești diferite, cu utilizarea căilor de atac diferite. Astfel, prevederea contestată stabilește dreptul lichidatorului de a introduce în instanța de insolvență acțiuni în vederea anulării unor acte juridice, însă, în cazul înaintării unei acțiuni similare de către creditorul a cărui creanță nu a fost validată, competența de examinare a acesteia revine instanței de drept comun.

15. De asemenea, autorul susține că recursul declarat împotriva unei hotărâri emise în condițiile articolului 104 din Legea insolvenței este

ab initio lipsit de eficacitate, calea recursului fiind limitată prin condițiile de admisibilitate (art. 432 și 433 din Codul de procedură civilă) și limitele judecării lui (art. 442 din Codul de procedură civilă).

16. Potrivit autorului excepției, prevederile contestate încălcă dispozițiile articolelor 4 alin. (2), 20 alin. (2) și 119 din Constituție, precum și articolul 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Legii insolvențării nr. 149 din 29 iunie 2012, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de Alexei Damaschin în dosarul nr.2ri-130/16, aflat pe rolul Curții Supreme de Justiție, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

21. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma „*în instanța de insolvențare*” din articolul 104 al Legii insolvențării.

22. În opinia autorului excepției, norma criticată încalcă dispozițiile constituționale ale art. 4 alin. (2) privind drepturile și libertățile omului, art. 20 alin. (2) privind accesul liber la justiție și art. 119 referitor la folosirea căilor de atac.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate astfel cum a fost formulată, Curtea constată că textul de lege criticat stabilește competența de judecare în instanța de insolvențare a cererilor administratorului/lichidatorului în vederea anulării unor acte juridice dacă ele afectează bunurile debitorului.

24. Curtea reține că principiul constituțional al accesului liber la justiție, garantat de art. 20 din Constituție, semnifică faptul că orice persoană poate sesiza instanțele judecătorești în cazul în care consideră că drepturile, libertățile sau interesele sale legitime i-au fost încălcate.

25. În același timp, accesul liber la justiție nu este un drept absolut, ci necesită, prin însăși natura sa, o reglementare din partea statului, care are o anumită marjă de apreciere în stabilirea unor limitări ale acestuia, atât timp cât nu aduce atingere înseși esenței acestui drept (*Ashingdane v. Regatul Unit, hotărâre din 28 mai 1985, § 57; Buijen v. Germania, hotărârea din 1 aprilie 2010, § 59*).

26. În acest sens, referindu-se la rolul statului în stabilirea competenței instanțelor judecătorești, în Hotărârea Curții Constituționale nr. 16 din 28 mai 1998, Curtea a statuat că:

„3. [...] **determinarea „instanței judecătorești competente”**, locului acesteia în ierarhia instanțelor judecătorești, gradului de jurisdicție și aplicării căilor de atac, stabilirea categoriilor de cauze ce țin (sau ce nu țin) de competența acestora **sînt prerogative exclusive ale legiuitorului.**

[...]”

27. Curtea observă că art. 355 din Codul de procedură civilă stabilește pentru curțile de apel de drept comun competența de judecare a cererilor de declarare a insolvenței.

28. În același timp, art. 5 alin. (2) din Legea insolvenței prevede că instanța de insolvență dispune de competență exclusivă la judecarea, în cadrul procesului de insolvență, a litigiilor ce țin de masa de active. De asemenea, Curtea observă că în teza a doua a aceluiași alineat este specificat că atunci când partea interesată invocă existența unui litigiu de drept referitor la masa de active, instanța de insolvență va judeca această cauză într-un proces separat, în procedură contencioasă, conform Codului de procedură civilă.

29. Curtea constată că dispozițiile articolului 104 din Legea insolvenței abilitază administratorul/lichidatorul de a introduce în instanța de insolvență acțiuni în vederea anulării unor acte juridice dacă ele afectează bunurile debitorului. În acest context, Curtea menționează că administratorul/lichidatorul are legitimare procesuală activă pentru a formula acțiunea pentru anularea actelor frauduloase încheiate de debitor în dauna creditorilor.

30. Așadar, instituirea prin lege a unei proceduri distincte de judecare a acțiunilor în vederea anulării unor acte juridice, încheiate de către debitor anterior intentării procesului de insolvență, este justificată de preocuparea legiuitorului de a reglementa în mod judicios aspectele ce țin de procedura insolvenței. De altfel, în cadrul procedurii falimentului, administratorul/lichidatorul are o poziție și o situație deosebită față de toate părțile și față de toți ceilalți participanți la procedură, nefiind parte în proces, ci participant la procedură, cu rol și atribuții determinate de lege. Acesta nu acționează în interes personal, ci în interesul bunei desfășurări a întregii proceduri, în interesul debitorului insolvent, pentru reîntregirea patrimoniului acestuia, precum și în interesul creditorilor,

pentru ca aceștia să își poată valorifica creanțele într-o măsură cât mai mare și cât mai operativ.

31. Prin urmare, Curtea nu poate reține că în cazul dat, prin stabilirea unor reguli de procedură speciale și a unor căi de atac diferite, legiuitorul a adus atingere substanței dreptului de acces liber la justiție, garantat de art. 20 din Constituție. Or, creditorul poate valorifica acest drept în deplinătatea substanței sale și cu garanțiile prevăzute de lege, formulându-și apărarea pe care o consideră pertinentă și utilă cauzei.

32. În ceea ce privește pretinsa încălcare a prevederilor articolului 119 din Constituție, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată, întrucât nici o prevedere a Legii Supreme și a Convenției Europene nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în orice cauză. De altfel, articolul 119 din Constituție stabilește că împotriva hotărârilor judecătorești părțile interesate pot exercita căile de atac „*în condițiile legii*”.

33. În lumina celor expuse, Curtea menționează că sesizarea este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*în instanța de insolabilitate*” din articolul 104 din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de Alexei Damaschin în dosarul nr. 2ri-130/16, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 14 iunie 2016
DCC nr.32
Dosarul nr. 52g/2016*